

30.6.2017

Viite: Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö 10.4.2017

Asia: Lausunto *Ehdotuksesta museopoliittiseksi ohjelmaksi OKM/32/040/2015*

Opetus- ja kulttuuriministeriö

kirjaamo@minedu.fi

Pohjois-Pohjanmaan museot ja maakunnallinen yhteistyö tänään

Pohjois-Pohjanmaan museot luovat maakuntaan alueellista vetovoimaa ja ainutlaatuista sisältöä matkailulle. Ne ovat myös kulttuuriperinnön asiantuntevia tallentajia ja rakennusperinnön ylläpitäjiä.

1896 perustettu Pohjois-Pohjanmaan museo on kulttuurihistoriallisen maakuntamuseo, jonka yhtenä tehtävänä on palvella ja neuvoa Pohjois-Pohjanmaan paikallisia museoita, muita yhteisöjä sekä yksityishenkilöitä kulttuuriperinteen tallentamiseen ja säilyttämiseen liittyvissä kysymyksissä. Oulun taidemuseo puolestaan toimii vanhan Oulun läänin alueen aluetaidemuseona, joka palvelee läänin kuntia kuvataiteeseen liittyvissä asioissa.

Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa on yli seitsemänkymmentä museota tai esinekeräilyä. Lähes joka kunnassa on yksi, joissakin useampi paikallinen museo. Kotiseutuyhdistysten ja erilaisten seurojen museoita ylläpidetään usein talkoovoimin ja vapaaehtoisten työpanos onkin merkittävä paikallisen kulttuurin säilyttämisessä ja suojelussa.

Pohjois-Pohjanmaan museo on tärkeä aluesuunnittelua ohjaava viranomainen, sillä museolla on yhteistyösopimus Museoviraston kanssa kulttuuriympäristön hoidon edistämisestä ja maankäytön suunnittelun seurannasta Pohjois-Pohjanmaalla. Maakuntamuseo vastaa toimialueellaan rakennetun kulttuuriympäristön osalta maakunta-, yleis- ja asemakaavoitukseen sekä rakennusvalvontaan liittyvistä asiantuntija- ja viranomaistehtävistä. Rakennustutkijat toimivat asiantuntijoina viranomaisneuvotteluissa ja antavat lausuntoja kaavoitusasioista, kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden rakennus- ja purkamislupa-asioista sekä kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden arvottamisesta. Rakennustutkijat vastaavat koko maakunnan alueella kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden korjausneuvonnasta ja seurannasta, osallistuvat kulttuuriympäristön tutkimukseen sekä ohjaavat inventointeja. Maakuntamuseon arkeologi puolestaan toimii alueellisena asiantuntijana muinaisjäänöksiä ja esinelöytöjä koskeissa kysymyksissä.

Pohjois-Pohjanmaan museo on tärkeä kulttuuriympäristöyhteistyökumppani. Maakunnan perinteikkään kulttuuriympäristötoimikunnan työhön osallistuvat ELY-keskuksen, maakuntamuseon ja maakunnan liiton asiantuntijoiden lisäksi Oulun yliopiston, ammattikorkeakoulun ja ammattiopiston sekä Metsähallituksen edustajat. Toimikunta vastasi esimerkiksi laajan maakunnallisen rakennusperinnön inventoinnin asiantuntijaohjauksesta.

Ehdotus museopoliittiseksi ohjelmaksi ja sen vaikutukset maakunnan museoihin ja maakunnalliseen kulttuuriympäristöyhteistyöhön

Ohjelman johdannossa linjataan, että museot ovat kulttuurisesti rikkaan ja monimuotoisen yhteiskunnan edellytys ja keskeinen toimija yhteisen kulttuuri-, taide- ja luonnonperintömmen vaalimisessa ja välittämisessä. Kulttuuriperintö ymmärretään museopoliittisessa ohjelmassa laajasti: kulttuuriperintöä ovat kulttuurihistoriallinen ja luonnonperintö sekä taiteen, visuaalisen kulttuurin ja kulttuuriympäristön eri ilmenemismuodot. Kulttuuriperintö voi olla aineellista tai aineetonta.

Museopoliittisessa ohjelmassa linjataan museoalan keskeiset menestystekijät vuoteen 2030. Visiona on, että vuonna 2030 Suomessa on Euroopan ajankohtaisimmat museot ja innostuneimmat asiakkaat. Ohjelmassa museot nostetaan esiin asiantuntijoina, kumppaneina ja mahdollistajina. Museot tarjoavat elämyksiä ja tietoa, ja luovat näin mahdollisuuksia luovudelle, sivistykselle, identiteettien rakentumiselle ja muutosten ymmärtämiselle. Museoilla on tärkeä tehtävä kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunnan rakentamisessa ja hyvinvoinnin edistämässä. Ohjelma tunnistaa museot kulttuuripalveluna, joka kattaa koko maan. Museoiden rooli alueiden vetovoimaisuuden ja elinvoimaisuuden kehittämisessä on keskeinen.

Museoalan menestystekijöitä käsitellään ohjelmassa kuuden kehittämiskokonaisuuden kautta. Kukin kehittämiskokonaisuus rakentuu tavoitetilasta vuodelle 2030, kehittämiskohteen kuvauksesta sekä toimenpide-ehdotuksista. Museopoliittisen ohjelman ehdotusten toimeenpano edellyttää yhteistyötä ja keskustelua eri toimijoiden ja kaikkien asianosaisten kesken. Ohjelmaa voidaan hyödyntää paikallisessa ja alueellisessa kehittämisessä sekä toiminnan suunnittelussa ja linjaamisessa.

Alueellisen ja valtakunnallisen museotoiminnan osalta esitetään vastuiden, rakenteiden ja rahoituksen uudistamista. Nykyinen valtakunnallisista museoista, valtakunnallisista erikoismuseoista sekä maakunta- ja aluetaidemuseoista muodostuva järjestelmä esitetään korvattavaksi kansallisilla museoilla sekä valtakunnallisilla ja alueellisilla vastuumuseoilla.

Lausunto

Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää *Ehdotusta museopoliittiseksi ohjelmaksi hyvänä* ja esittää, että Pohjois-Pohjanmaan museo ja Oulun taidemuseo säilyttävät asemansa ja muuttuvat alueellisiksi vastuumuseoiksi. Liitto näkee myös paikallismuseoiden työn ja uudistumisen tukemisen tärkeänä kehittämiskohtena.

Museotoiminnan jatkuvuuden ja kehittymisen takaavan perusrahoituksen tulisi edelleen perustua julkiseen rahoitukseen. Tätä eivät sinänsä tervetulleet yksityisen rahoituksen laajentumismahdollisuudet voi korvata.

Maakuntamuseon asiantuntijarooli kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden purkulupa-asioissa, korjausneuvonnassa ja seurannassa tulisi edelleen säilyttää ja turvata taloudellisesti maakuntauudistuksen toteuduttuakin.

POHJOIS-POHJANMAAN LIITTO

Ilpo Tapaninen
vs. suunnittelujohtaja

Kirsti Reskalenko
maakunta-arkkitehti